

سرمایه اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان

رحمت اله دادور^۱، مریم حبیبی فتح آبادی^۲، نیلوفر دادور^۳

^۱ گروه مطالعات زنان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت، بافت، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ دبیر آموزش و پرورش

^۳ دبیر آموزش و پرورش

چکیده

این تحقیق با هدف شناخت رابطه ی بین سرمایه اجتماعی فرهنگیان زن شهر بافت با سبک زندگی اسلامی آنان به بررسی این مهم می پردازد. مؤلفه های سرمایه اجتماعی که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفتند، عبارتند از: اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، تعاملات اجتماعی و عزت نفس. جامعه آماری این تحقیق، کلیه فرهنگیان زن شهر بافت (۸۰۰ نفر) بوده که با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی و فرمول کوکران، ۳۰۰ نفر از آنان به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. پژوهش از نوع همبستگی و جهت گردآوری داده ها، از پرسشنامه استفاده شد. روش های آماری مورد استفاده برای توصیف و تفسیر داده ها، شامل توزیع فراوانی و درصد گیری و همچنین ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس می باشد. یافته ها نشان داد ضریب همبستگی پیرسون در مورد تعاملات اجتماعی (۰/۰۳۹)، مشارکت اجتماعی (۰/۰۹۴۶)، اعتماد اجتماعی (۰/۰۰۰) و عزت نفس (۰/۰۰۰) محاسبه شده، که این اعداد نشان دهنده وجود رابطه ی بین این متغیرها و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن می باشند. همچنین، به علت مثبت شدن نتایج، رابطه مستقیم و مثبت است.

واژه های کلیدی: اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، تعاملات اجتماعی، عزت نفس، سبک زندگی اسلامی

مقدمه:

ارزش و احترام به خود، حفظ عزت نفس و ضرر نزدن به خود از عوامل حفظ بهداشت جسمی و روانی است. داشتن صله رحم، احترام به پدر و مادر، خوش رویی در ارتباط با دیگران، حفظ حرمت دیگران و محبت به دیگران حتی در زمان عصبانیت، رعایت رفتار با محرم و نامحرم، روابط درون خانوادگی صمیمی و توأم با عواطف و برون خانوادگی معتدل (نیمه باز) در مواردی است که در روابط باید به آن اشاره کرد مشارکت فعال در امور اجتماعی، کمک به دیگران، احترام به امور اجتماعی و احساس مسئولیت اجتماعی از نکاتی است که در همکاری و تعامل اجتماعی می توان به آن اشاره کرد. ترویج فرهنگ احترام اجتماعی و حمایت مقررات اجتماعی از مواردی است که افراد در تعاملات اجتماعی خود باید به آن توجه کنند در اسلام تاکید شده است که مردم از حقوق فردی و اجتماعی خود مطلع باشند. اسلام توصیه می کند که زنان خود را از چشم نامحرم دور کنند و در محیط اجتماعی رعایت عفاف و حجاب و عفت کنند تا از امنیت اجتماعی بیشتری برخوردار باشند اجتناب از دروغ، گناه، غیبت و ریا بارها تاکید شده است. حفظ حریم های شخصی و خصوصی مردم و همچنین اشاعه فرهنگ اخلاق در جامعه در آیات و روایات در قالب بحث امر به معروف و نهی از منکر مورد توجه قرار گرفته است حلال و حرام از مفاهیم نهفته در اخلاق و قانون اسلام است (دلوندی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۳۷).

در تعریفی ساده و کلی می توان سبک زندگی را شیوه زندگی یا به نحوه ی دقیق تر الگوها و شیوه های زندگی روزمره تعریف کرد که نه تنها شامل الگوهای فردی مطلوب از زندگی بلکه شامل تمام عادات و روش هایی که فرد یا اعضای یک گروه به آن ها خو کرده، یا عملاً با آنها سروکار دارند می شود. بنابراین سبک زندگی به خانه و اثاثیه محدود نمی شود و تمام چیزها مانند الگوهای روابط اجتماعی، سرگرمی، مصرف و لباس را در بر می گیرد و نگرش ها، و ارزش ها و جهان بینی فرد و گروهی که عضو آن است را منعکس می کند (thyra.1996:246). سبک زندگی بخشی از زندگی است که عملاً در حال تحقق یافتن است و در بردارنده ی طیف کامل فعالیت هایی است که افراد در زندگی روزمره انجام می دهند و همچنین خصایصی نظیر داشتن سبک و تمایز بخشی شکل خاص، کیفیت برجسته، مکان یا شخص خاص، درباره ی آنها صدق می کند. طیف فعالیت های افراد در هر عرصه، می تواند سازنده ی سبک زندگی آنها در آن عرصه باشد. به همین دلیل می توانیم از سبک زندگی در زمینه ی مصرف مادی، رفتار بهداشتی، مصرف فرهنگی یا رفتار درون منزل سخن بگوییم (رضوان زاده، ۱۳۸۳: ۲۸).

هر جامعه ای دارای نمونها و مصادیقی برای سرمایه اجتماعی است. ایران، به علت مذهب مشترک، زبان مشترک، آیین و رسوم خاص، اعیاد و عزاداری ها، احترام عامه مردم به یک سری اصول و ارزش ها، دارای عناصری از اعتماد، تعاملات و مشارکت اجتماعی است. این ها را می توان در تظاهرات و راهپیمایی ها ی مردم در دوران قبل و همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی و شرکت در راهپیمایی ها و نماز جمعه ها بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و همچنین همدلی و همدردی با مردم در

مسائلی نظیر سیل و زلزله مشاهده کرد. اما در عین حال سرمایه اجتماعی، عنصری ثابت و خنثی نیست. نظام و سیستم اجتماعی با هر تحرکی، ممکن است دچار نقص و انحراف در اعتماد اجتماعی، انسجام و مشارکت اجتماعی شود و سرمایه اجتماعی با کاهش مواجه شود و این مسئله مهم به تدریج مهاجرت، افسردگی، اعتیاد، نارضایتی عمومی را در پی خواهد داشت.

در تحقیق حاضر، پژوهشگر سعی دارد با هدف شناخت رابطه ی میزان سرمایه اجتماعی فرهنگیان زن شهر بافت با سبک زندگی اسلامی آنان به بررسی این مهم بپردازد. به همین منظور به دلیل اهمیت سنجش سرمایه اجتماعی، شاخص‌هایی همچون اعتماد اجتماعی، مشارکت، تعاملات اجتماعی و عزت نفس در نظر گرفته شده اند. همچنین، منظور از سبک زندگی، در این بررسی، عبارت است از شیوه زندگی کردن است که شامل رفتارهای عینی در قالب مصرف می شود.

اهداف تحقیق

۱. شناخت رابطه ی بین اعتماد اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن ؛
۲. شناخت رابطه ی بین مشارکت اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن ؛
۳. شناخت رابطه ی بین تعاملات اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن ؛
۴. شناخت رابطه ی بین عزت نفس و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن .

پیشینه تحقیقات

در تحقیق ابوالحسن تنهایی حسین و تاج الدین محمدباقر (۱۳۸۸) تحت عنوان « سرمایه اجتماعی و سبک زندگی»، نتایج این تحقیق که بین ۴۰۰ نفر از شهروندان بالای ۱۸ سال ساکن در دو منطقه ۱ و ۲۰ تهران صورت گرفته است، نشان می دهد که میزان سرمایه اجتماعی در جامعه مورد مطالعه در مجموع با ۷۴٫۱ درصد در سطح متوسط بوده است. نوع سبک زندگی پاسخ گویان سنتی بوده است که این میزان ۵۱٫۸ درصد از پاسخگویان را در بر می گیرد. هم چنین ۴۸٫۲ درصد از پاسخ گویان دارای سبک زندگی مدرن هستند که بیانگر افزایش تقریباً چشم گیر سبک زندگی مدرن در سال های اخیر بوده است. در مجموع بین دو متغیر سرمایه اجتماعی و نوع سبک زندگی رابطه معنا داری وجود داشته است. بنابراین، می توان نتیجه گرفت میزان سرمایه اجتماعی با نوع سبک زندگی در ارتباط است به این معنا که سرمایه اجتماعی درون گروهی یا خاص، سبک زندگی سنتی را در پی خواهد داشت و سرمایه اجتماعی برون گروهی یا عام سبک زندگی مدرن را ایجاد خواهد نمود.

علی اکبر مجدی و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیقی تحت عنوان « سبک زندگی جوانان ساکن شهر مشهد و رابطه آن با سرمایه فرهنگی و اقتصادی والدین» نشان دادند که بیشترین تمایز سبک زندگی بین قشر بالا (هم سرمایه فرهنگی و هم

سرمایه اقتصادی زیاد) و قشر پایین (سرمایه فرهنگی و اقتصادی کم) مشاهده شد.

«بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی در شهر تهران» توسط وصالی و توکل در سال ۱۳۹۰ انجام شده است. نتایج بدست آمده نشان دهنده این است که سرمایه اجتماعی در همه ابعاد مورد سنجش آن، با متغیر وابسته تحقیق، بااطمینان ۹۹ درصد و ضریب همبستگی ۰/۵۳۲ دارای رابطه بوده و در بین متغیرهای بررسی شده، متغیر اعتماد بیشترین تأثیر را در زندگی افراد دارد.

پژوهش مهدوی کنی با نام «دین و سبک زندگی» مطالعه ای موردی است. مورد این مطالعه "شرکت کنندگان یکی از جلسات مذهبی هستند" و هدف آن بررسی رابطه آموزه های مذهبی مطرح شده در یکی از جلسات مذهبی با سبک زندگی شرکت کنندگان آن است. به عبارتی به گفته خود محقق، تنها وجوه و مؤلفه هایی که با آموزه های مبلغ مورد نظر مرتبط بوده اند مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج تحلیل مصاحبه ها نشان می دهد که اولاً میان آموزه های دینی مبلغ و مؤلفه های مورد نظر در سبک زندگی رابطه وجود دارد و دیگر این که از نظر پژوهشگر، اصولی بر این روابط حاکم است که با کمی تسامح می توان آن را نوعی الگوی رفتارهای ترجیحی یا سبک زندگی نامید.

«بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی کاری» عنوان تحقیقی است که روسلان^۱ و همکاران (۲۰۱۰) در مالزی انجام داده اند. محققان در این پژوهش با استفاده از رگرسیون گام به گام به بررسی فرضیه ها پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که تمام مولفه های سرمایه اجتماعی با کیفیت زندگی کاری کارکنان ارتباط مثبت و معناداری دارد. آنها در پایان پیشنهادهایی به منظور ارتقای این دو متغیر پرداخته اند.

بیکر^۲ مطالعه ای که تحت عنوان «بررسی ارتباط بین مصرف سیگار در والدین، نوجوانان و همسالان آنان با عزت نفس» انجام داد، نشان داد که ۳۹/۱ درصد از دانش آموزان مصرف سیگار را امتحان کرده بودند تحصیلات ($p=0/001$) و درآمد خانوادگی ($p=0/01$) همبستگی مثبتی با عزت نفس داشته و همسالان تأثیر غیر مستقیم در مصرف سیگار داشتند ($p=0/001$). سن و مصرف سیگار در والدین و تجربه سیگار کشیدن دارای تأثیرات مثبتی در مصرف سیگار بود، در حالی که تحصیلات تأثیری منفی داشت. بین عوامل مؤثر در مصرف سیگار با فاکتورهای محیطی مربوط به والدین و همسالان و فاکتورهای روانی و عزت نفس ارتباط مثبت قوی وجود داشت.

¹³-Ruslan

¹⁶- Baker

نتایج پژوهش ملنیک^۳ و همکارانش (۲۰۰۶) با عنوان « سبک زندگی و سلامت روان» نشان می دهد که هنگامی که سبک زندگی دستخوش تغییر می شود (مثلاً به علت سبک زندگی ناسالم، فرد دچار اضافه وزن و مشکلات مربوط به سلامتی می شود) سلامت روان وی نیز به مخاطره می افتد، ابتلا به افسردگی، اضطراب و همچنین کاهش عزت نفس از پیامدهای آن هستند.

چارچوب نظری تحقیق

چارچوب نظری این تحقیق بر اساس دیدگاه های بوردیو ، کلمن، پونتام ، فوکویاما ، آدلر ، هیل ، راجرزو کاویانی سامان یافته است .

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر ، از نوع همبستگی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل همه ی فرهنگیان زن شهر بافت (۸۰۰ نفر) می باشد .

نمونه

حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۰۰ به دست آمده است و روش نمونه گیری تصادفی می باشد.

روش گردآوری اطلاعات

در این پژوهش از دو روش اسنادی و میدانی برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است.

ابزار گردآوری اطلاعات

در این تحقیق برای تئوری ها از روش اسنادی و بررسی استفاده شده و به منظور دستیابی به سابقه تحقیق و تدوین ادبیات موضوع سعی شد تا حد امکان از آخرین منابع و کتابخانه ها و مقاله های مختلف و سایت های اینترنتی پایان نامه های مربوط به موضوع تحقیق استفاده شود. سپس از مطالب فیش برداری نموده و از فیش های به دست آمده با هماهنگی کامل اهداف و موضوع تحقیق را گزارش تحلیلی استفاده شد و برای جمع آوری اطلاعات و به منظور آزمون فرضیه های تحقیق بخش مهمی از اطلاعات بصورت میدانی از پرسشنامه به دست آمد.

¹⁹Melnick

آزمون سبک زندگی اسلامی (فرم کوتاه):

این آزمون را که کاویانی (۱۳۸۸) ساخته و روایی آن را تایید کرده است ۷۵ آیتم دارد که پاسخگویان باید با توجه به وضعیت زندگی فعلی خود، به هرکدام در یک طیف ۴ درجه ای "از خیلی کم تا خیلی زیاد" پاسخ دهند. هر آیتم با توجه به اهمیتش، ضریبی بین ۱ تا ۴ می گیرد. نمره کل آزمودنی، حداقل ۱۴۱ و حداکثر ۵۷۰ خواهد بود.

۱۰ شاخص زیر مقیاسهای این آزمون را تشکیل می دهند که عبارتند از: شاخص اجتماعی (۱۱ آیتم)، باورها (۶ آیتم)، عبادی (۶ آیتم)، اخلاق (۱۱ آیتم)، مالی (۱۲ آیتم)، خانواده (۸ آیتم)، سلامت (۷ آیتم)، تفکر و علم (۵ آیتم)، امنیتی-دفاعی (۴ آیتم)، زمان شناسی (۵ آیتم).

ضریب پایایی کل این آزمون ۰/۷۱ است. نتایج تحلیل عوامل نیز روایی و ساختار عاملی مناسبی را برای آن نشان داده است. روایی همزمان آن با آزمون جهت گیری مذهبی، ۰/۶۴ بدست آمده است. نمونه ای از عبارات این پرسشنامه: "مدتی از شب را به عبادت می پردازم." "فرصتم برای خواندن قرآن کم است." پایایی این آزمون برای زیرمقیاسهای آن عبارتند از: شاخص اجتماعی ۰/۴۱، باورها، ۰/۴۶، عبادی ۰/۳۰، اخلاق ۰/۶۴، مالی ۰/۳۲، خانواده ۰/۴۰، سلامت ۰/۴۲، تفکر و علم ۰/۵۱، امنیتی-دفاعی ۰/۳۰ و زمان شناسی ۰/۳۰ (کاویانی، ۱۳۸۸).

روش تجزیه و تحلیل داده ها

پس از گردآوری اطلاعات به وسیله پرسشنامه این داده ها و اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که داده های آماری در قالب آمار توصیفی شامل: جداول، نمودارها و در بخش آمار استنباطی آزمون های آماری مختلف مانند (ضریب همبستگی اسپیرمن و تحلیل واریانس) ارائه شده است.

نتایج:

فرضیه ۱: به نظر می رسد بین تعاملات اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

جدول ۱: آزمون همبستگی مربوط به فرضیه ۱

سبک زندگی اسلامی	تفاعلات اجتماعی
سبک زندگی ضریب همبستگی پیرسون	۰.۱۲۰*
سلامی سطح معنی داری	۰.۰۳۹
تعداد	۳۰۰
تفاعلات اجتماعی ضریب همبستگی پیرسون	۰.۱۲۰*
سطح معنی داری	۰.۰۳۹
تعداد	۳۰۰

H0: به نظر می رسد بین تعاملات اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود ندارد.

H1: به نظر می رسد بین تعاملات اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول بالا و مقدار $Sig=0.039$ چون این مقدار از ۰,۰۵ کمتر است بین تعاملات اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد. بنابراین H0 رد شده و H1 پذیرفته می شود. در ضمن این رابطه مثبت می باشد، زیرا ضریب همبستگی عددی مثبت را نشان می دهد.

جدول ۲: آزمون تحلیل واریانس مربوط به فرضیه ۱

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۴۰۱.۹۵۳	۱	۴۰۱.۹۵۳	۴.۳۱۸	۰.۰۳۹ [□]
خطای آزمایشی	۲۷۷۴۱.۰۱۷	۲۹۸	۹۳.۰۹۱		
کل	۲۸۱۴۲.۹۷۰	۲۹۹			

فرضیه ۲: به نظر می رسد بین مشارکت اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

جدول ۴: آزمون همبستگی مربوط به فرضیه ۲

سبک زندگی اسلامی	مشارکت اجتماعی
سبک زندگی ضریب همبستگی پیرسون	۰.۰۴
سطح معنی داری	۰.۹۴۶
تعداد	۳۰۰
مشارکت اجتماعی ضریب همبستگی پیرسون	۰.۰۴
سطح معنی داری	۰.۹۴۶
تعداد	۳۰۰

H0: به نظر می رسد بین مشارکت اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود ندارد.

H1: به نظر می رسد بین مشارکت اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول بالا و مقدار $Sig=0.946$ چون این مقدار از ۰,۰۵ بیشتر است بین مشارکت اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود ندارد. بنابراین H1 رد شده و H0 پذیرفته می شود.

جدول ۶: آزمون تحلیل واریانس مربوط به فرضیه ۲

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۴۲۹	۱	۴۲۹	۰.۰۵	۰.۹۴۶ [□]
خطای آزمایشی	۲۸۱۴۲.۵۴۱	۲۹۸	۹۴.۴۳۸		
کل	۲۸۱۴۲.۹۷۰	۲۹۹			

فرضیه ۳: به نظر می رسد بین اعتماد اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

جدول ۷: آزمون همبستگی مربوط به فرضیه ۳

سبک زندگی اسلامی	اعتماد اجتماعی
۱	۰.۲۲۵**
۳۰۰	۰.۰۰۰
۳۰۰	۳۰۰
۰.۲۲۵**	۱
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
۳۰۰	۳۰۰

H0: به نظر می رسد بین اعتماد اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود ندارد.

H1: به نظر می رسد بین اعتماد اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول بالا و مقدار Sig=0.000 چون این مقدار از ۰,۰۵ کمتر است بین اعتماد اجتماعی و سبک زندگی اسلامی

فرهنگیان زن رابطه وجود دارد. بنابراین H0 رد شده و H1 پذیرفته می شود. در ضمن این رابطه مثبت می باشد، زیرا ضریب

همبستگی عددی مثبت را نشان می دهد

جدول ۹: آزمون تحلیل واریانس مربوط به فرضیه ۳

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۱۴۲۸.۵۳۰	۱	۱۴۲۸.۵۳۰	۱۵.۹۳۵	۰.۰۰۰
خطای آزمایشی	۲۶۷۱۴.۴۴۰	۲۹۸	۸۹.۶۴۶		
کل	۲۸۱۴۲.۹۷۰	۲۹۹			

فرضیه ۴: به نظر می رسد بین عزت نفس و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

جدول ۱۰: آزمون همبستگی مربوط به فرضیه ۴

سبک زندگی اسلامی	عزت نفس
۱	۰.۴۸۵**
۳۰۰	۰.۰۰۰
۳۰۰	۳۰۰
۰.۴۸۵**	۱
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
۳۰۰	۳۰۰

H0: به نظر می رسد بین عزت نفس و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود ندارد.

H1: به نظر می رسد بین عزت نفس و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول بالا و مقدار $Sig=0.000$ چون این مقدار از 0.05 کمتر است بین عزت نفس و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد. بنابراین H0 رد شده و H1 پذیرفته می شود. در ضمن این رابطه مثبت می باشد، زیرا ضریب همبستگی عددی مثبت را نشان می دهد

جدول ۱۲ آزمون تحلیل واریانس مربوط به فرضیه ۴

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۶۶۱۵.۵۸۶	۱	۶۶۱۵.۵۸۶	۹۱.۵۷۸	۰.۰۰۰
خطای آزمایشی	۲۱۵۲۷.۳۸۴	۲۹۸	۷۲.۲۴۰		
کل	۲۸۱۴۲.۹۷۰	۲۹۹			

نتایج فرضیات تحقیق

فرضیه اول: بین تعاملات اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

با توجه به یافته های تحقیق و ضریب همبستگی پیرسون، مقدار معناداری ($Sig=0.039$) بدست آمده است و چون این مقدار از 0.05 کمتر است، می توان گفت بین تعاملات اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد و به دلیل مثبت بودن ضریب همبستگی این رابطه مثبت می باشد. بنابراین، این فرضیه تأیید می شود.

این فرضیه توسط نظریه های کلمن و پوتنام و هیل و کاویانی تأیید می گردد. همچنین تحقیقات (فرلاندر و تیمس)، (روسلان و همکاران)، (تنهایی و تاج الدین)، (امیری مقدم و همکاران) نیز با این فرضیه هم سو می باشند.

فرضیه دوم: بین مشارکت اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

بر اساس یافته های تحقیق، مقدار معناداری ($Sig=0.0946$) بدست آمده است و نشان می دهد که بین مشارکت اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد و چون این ضریب همبستگی عددی مثبت است این رابطه مثبت می باشد. بنابراین این فرضیه تأیید می شود.

این فرضیه توسط نظریه های پوتنام و کاویانی تأیید می گردد. همچنین تحقیقات (روسلان و همکاران)، (برندا اونیل)، (وی وین لوندز)، (تنهایی و تاج الدین)، (بنی فاطمه و همکاران)، (امیری مقدم و همکاران) نیز با این فرضیه هم سو می باشند.

فرضیه سوم: بین اعتماد اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد.

سطح معناداری بدست آمده از ضریب همبستگی پیرسون، ($Sig=0/000$) می باشد و چون این مقدار از $0/05$ کمتر است نشان می دهد که بین اعتماد اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد و چون این ضریب همبستگی عددی مثبت است این رابطه مثبت می باشد و این فرضیه تأیید می شود.

نظریه های بورديو و فوکویاما و کاویانی این فرضیه را تأیید می کنند. همچنین، این فرضیه توسط تحقیقات (فرلاندر و تیمس)، (روسلان و همکاران)، (وصالی و توکل)، (تنهایی و تاج الدین)، (امیری مقدم و همکاران) نیز تأیید شده است.

فرضیه پنجم: بین عزت نفس و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن وجود دارد.

با توجه به ضریب همبستگی پیرسون، ($Sig= 0/000$) بدست آمده است و چون این مقدار از $0/05$ کمتر است، نشان می دهد که بین عزت نفس و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه وجود دارد و به دلیل مثبت بودن ضریب همبستگی این رابطه مثبت می باشد بنابراین این فرضیه تأیید می شود.

نظریه های آدلر و راجرز و کاویانی این فرضیه را تأیید می کند. همچنین تحقیق (تنهایی و تاج الدین)، (امیری مقدم و همکاران)، (روسلان و همکاران)، (فیشر و همکاران) نیز با این فرضیه هم سو می باشند.

بحث و استدلال

سبک زندگی مردم ایران اسلامی، در صدسال اخیر دچار تحولات عمیق و ریشه داری شده است و همیشه ستیز یا همزیستی میان فرهنگ سنتی - اسلامی ایرانی و فرهنگ غربی مطرح بوده است.

مقام معظم رهبری، توجه ویژه ای به این مسأله داشته اند و در فرمایشات خود به دستیابی و ایجاد یک تمدن نوین اسلامی تأکید فرموده اند. از نظر ایشان، سبک زندگی، بخش مهمی از تمدن نوین اسلامی است که هدف والای انقلاب اسلامی ایران می باشد. زنان در خانواده و جامعه، نقش های گوناگونی ایفا می کنند که مهم ترین آن نقش همسری و مادری است. بنابراین، یکی از عناصر مهم و تأثیر گذار در سبک زندگی اسلامی، زنان می باشند. از دیدگاه بورديو، شرایط عینی زندگی و موقعیت فرد در ساختار اجتماعی به تولید ذوق خاص منجر می شود که ذوق مولد دو دسته نظام است: نظامی برای طبقه بندی اعمال و نظامی برای ادراکات و شناخت ها که نتیجه ی نهایی برخورد دو نظام سبک زندگی است. همچنین از نظر وی، سرمایه اجتماعی، مجموع منابع بالفعل و بالقوه ای را در برمی گیرد که به مالکیت یک شبکه ی پایدار متصل است و عضویت در گروه برای افراد سرمایه اجتماعی را به دنبال دارد.

از نظر کاپیانی، در سبک زندگی اسلامی، عمق اعتقادات، عواطف و نگرش فرد سنجیده نمی شود، بلکه رفتارهای فرد سنجیده می شود. البته در سبک زندگی اسلامی، در حالی که تأکید روی رفتار است، به حداقل عواطف و شناخت ها نیز نظر دارد.

تحقیق حاضر، به بررسی رابطه ی بین مؤلفه های سرمایه اجتماعی همچون اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، تعاملات اجتماعی و عزت نفس با سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن پرداخته و نتایج نشان می دهد که بین سرمایه اجتماعی و سبک زندگی اسلامی فرهنگیان زن رابطه ی معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. بنابراین، در جامعه ی اسلامی اگر بخواهیم تحولی در سبک زندگی مردم ایجاد شود، باید در جهت افزایش سرمایه اجتماعی زنان، یعنی افزایش اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، تعاملات اجتماعی و عزت نفس آنان تلاش کنیم تا بتوانیم گامی مؤثر در رسیدن به تمدن نوین اسلامی برداریم.

پیشنهادهای

- ۱- انجام تحقیقات گسترده در جهت شناساندن سبک زندگی اسلامی به مردم با توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری.
- ۲- حمایت دولت از تشکل ها و انجمن های اجتماعی زنان جهت افزایش سرمایه اجتماعی آنان و همچنین، تأمین امنیت شهروندان جهت حضور داوطلبانه در این انجمن ها.
- ۳- افزایش سطح دانش و مهارت، تعهد و بینش اجتماعی زنان از طریق آموزش های ضمن خدمت در آموزش و پرورش.
- ۴- به کار بردن روش های فعال و روش های مبتنی بر الگوی اجتماعی تدریس جهت پرورش خلاقیت، تفکر انتقادی و انعطاف پذیری جهت افزایش سرمایه اجتماعی دانش آموزان به عنوان آینده سازان جامعه.
- ۵- برگزاری کلاس های ضمن خدمت در خصوص سبک زندگی اسلامی در آموزش و پرورش.
- ۶- همکاری همه ی سازمان ها و نهادهای جامعه در جهت درونی کردن سبک زندگی اسلامی.
- ۷- به کار بردن سیره ی عملی بزرگان دین به عنوان یک الگوی برتر در ابعاد مختلف زندگی اجتماعی.
- ۸- توجه ویژه به نقش مادری و همسری زنان و همچنین توجه و تأکید بر اهمیت این نقش ها در تربیت اجتماعی و فرهنگی فرزندان.
- ۹- ارائه آموزش های عمومی به مردم در خصوص معرفی سرمایه اجتماعی و نقش و اهمیت این سرمایه در سبک زندگی اسلامی.
- ۱۰- بهره گیری از رسانه ها برای ترویج سبک زندگی اسلامی و فرهنگ سازی در این زمینه.

منابع و مأخذ

۱. بورديو، پير، (۱۳۸۱)، "نظريه کنش"، مترجم: مرتضی مردیها، تهران: نقش و نگار.
۲. جنکینز، ریچارد، (۱۳۸۱)، "هویت اجتماعی"، مترجم: تورج یار احمدی، تهران: نشر پژوهش شیرازه.
۳. جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۷۳)، شریعت در آینه معرفت، تهران: مرکز نشر رجا.
۴. ریتزر، جورج، (۱۳۷۷)، "نظریه های جامعه شناسی در دوران معاصر"، مترجم: محسن ثلاثی، ج سوم.
۵. فاضلی، محمد صادق، (۱۳۸۲)، مصرف و سبک زندگی، قم: صبح صادق
۶. گیدنز، آنتونی، (۱۳۷۸)، راه و رسم، مترجم: منوچهر صبوری کاشانی، تهران: نشر شیرازه
۷. مصباح، محمدتقی، (۱۳۸۶)، خودشناسی برای خودسازی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(قدس سره).

8. Lin, Nan (2001) Social capital: Theory of social capital and action, Combridge: Cambridge University press.

۹. Turner, Jonathan, H. (2003) The structure of sociological theory (7th Ed.), University of California, Riverside, USA: Wadsworth adivision of Thompson Kerning Inc.